

myslennia za dopomohoiu vykorystannia innovatsiinykh tekhnologii na zaniattiakh z anhliiskoi movy u VVNZ [Development of a Foreign Language Communicative Competence and Critical Thinking with the Help of Using Innovative Technologies In English Language Classes at a High School.]. In «*Innovatsiini tekhnologii u konteksti inshomovnoi pidhotovky fakhivtsia*» (Р. 20–22). Poltava: PolNTU. URL: http://dspace.op.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8244/3/36irni_k%202018%20k.%20fil..pdf#page=20 [in Ukrainian]

11. Snider. (2018). Critical Thinking in the Foreign Language and Culture Curriculum. *The Journal of General Education*, 66(1-2), 1. doi:10.5325/jgeneeduc.66.1-2.0001 [in English]

12. Alnofaie, H. (2013). A framework for implementing critical thinking as a language pedagogy in EFL preparatory programmes. *Thinking Skills and Creativity*, 10, 154–158. doi:10.1016/j.tsc.2013.09.002 [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ШЕПЕЛЬ Марина Євгенівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національного університету “Одеська політехніка”.

Наукові інтереси: викладання іноземної мови за професійним спрямуванням для здобувачів немоніх спеціальностей, становлення особистості професіонала, імідж та етика в професійній діяльності фахівця, використання цифрових навчальних інструментів для реадаптації українських ветеранів до соціального життя, розвиток та відновлення малих підприємств у повоєнний період.

НОВАЧЕНКО Інна Георгіївна – викладач циклової комісії іноземної мови Відокремленого структурного підрозділу «Одеський автомобільно-дорожній фаховий коледж» Національного університету «Одеська політехніка».

Наукові інтереси: методика викладання іноземної мови за професійним спрямуванням здобувачам немоніх спеціальностей, мовна підготовка в галузі економіки, особливості впровадження інноваційних технологій в освітньому процесі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SHEPEL Maryna Yevgenivna – PhD in Pedagogy, Associate Professor, Department of Public Management and Administration, Odessa Polytechnic National University

Scientific interests: methodology of teaching foreign languages for specific purposes for non-linguistic students, future professionals’ development, image and ethics in a specialist’s professional activity, using digital learning tools for Ukrainian veterans’ adaptation to social life, small businesses development and recovery in the post-war period.

NOVACHENKO Inna Georgievna – Lecturer, Cycle Commission of the Foreign Language, Separate Structure Subdivision Odesa Automobile and Road Professional College, Odessa Polytechnic National University.

Scientific interests: methodology of teaching the foreign language for specific purposes to non-linguistic students, language training in the field of economics, peculiarities of introducing innovative technologies in the educational process.

Стаття надійшла до редакції 11.01.2024 р.

УДК 374:613.955

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-260-265

ЯЗЛОВЕЦЬКА Оксана Валентинівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання і рекреаційно-оздоровчої роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2653-1662>
e-mail: ksenija-77777@ukr.net

ПРОБЛЕМА ЗДОРОВ’ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ВИХОВАНЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті розглядається проблема здоров’язбереження вихованців у закладах позашкільної освіти, формування у них культури здоров’я, створення здорового і безпечно освітнього середовища. Використання потенційних можливостей позашкільної освіти в наданні якісних освітньо-виховних послуг фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів є актуальним для вирішення нагальних проблем зі здоров’ям дітей та учнівської молоді України.

Акцентовано увагу на те, що позашкільна освіта фізкультурно-спортивного та оздоровчого напрямів є сприятливою сферою розвитку кожного вихованця як унікальної особистості, оскільки орієнтують на розвиток фізичних здібностей, забезпечують необхідні умови для змістовного відпочинку і дозвілля, займають фізичною культурою і спортом, підготовку спортивного резерву для збірних команд України, набуття навичок здорового способу життя, зміцнення особистого здоров’я тощо.

У статті наголошено, що формування культури здоров’я в закладах позашкільної освіти реалізується через здоров’язбережувальну освіту як безперервний процес навчання, виховання та розвитку учнів, спрямований на розвиток системи науково обґрунтованих знань і практичних умінь, поведінки та діяльності, які забезпечують ціннісне ставлення до здоров’я, що є змістом діяльності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, які мають здоров’язбережувальну компетентність.

Проаналізовано специфіку організації фізкультурно-оздоровчої роботи в комплексних закладах позашкільної освіти в Україні, окреслено особливості діяльності гуртків фізкультурно-спортивного та оздоровчого спрямування та стан програмного їх забезпечення. Представлено також досвід роботи окремих закладів позашкільної освіти міста Кропивницького, в яких реалізуються зазначені напрями діяльності.

Наголошено, що для вдосконалення організації фізкультурно-оздоровчої роботи закладів позашкільної освіти у різних регіонах України, актуальним є розширення мережі різних творчих об’єднань фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів, розвиток яких потребує уваги, є затребуваним дітьми та молоддю, їхніми батьками. Проте забезпечення педагогіч закладів позашкільної освіти сучасними навчальними програмами і методичними розробками функціонує на недостатньому рівні, що потребує невідкладного вирішення.

Ключові слова: позашкільна освіта, заклад позашкільної освіти, культура здоров’я, формування культури здоров’я, творчі об’єднання.

IAZLOVETSKA Oksana Valentynivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, associate Professor, associate Professor of the Department of physical education and recreational and health work of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2653-1662>
e-mail: ksenija-77777@ukr.net

THE PROBLEM OF PUPILS' HEALTH CARE IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE

The article considers the problem of protecting the health of pupils in out-of-school education institutions, the formation of a culture of health in them, the creation of a healthy and safe educational environment. The use of the potential of out-of-school education in providing quality educational services in the areas of physical culture, sports and health is relevant to addressing the urgent health problems of children and school youth in Ukraine.

Attention is focused on the fact that out-of-school education in physical culture, sports and health is a favorable area for the development of each student as a unique individual, since they focus on the development of physical abilities, provide the necessary conditions for meaningful rest and leisure, physical education and sports, and the preparation of a sports reserve for national teams of Ukraine, acquiring healthy lifestyle skills, strengthening personal health, etc.

The article emphasizes that the formation of a culture of health in out-of-school education institutions is realized through health education as a continuous process of learning, education and development of pupils, aimed at the development of a system of scientifically based knowledge and practical skills, behavior and activities that ensure a valuable attitude to health i, which is the content of the activity of pedagogical workers of out-of-school education institutions who have health-preserving competence.

The specifics of the organization of physical culture and health work in complex out-of-school education institutions in Ukraine are analyzed, the specifics of the activities of physical culture, sports and health circles and the state of their software support are outlined. The experience of some out-of-school educational institutions of Kropyvnytskyi city, where these activities are implemented, is also presented.

It is emphasized that in order to improve the organization of physical culture and health work of out-of-school education institutions in different regions of Ukraine, it is urgent to expand the network of various creative associations of physical culture, sports and health areas, the development of which requires attention, is in demand by children and youth, and their parents. However, provision of teachers of out-of-school education institutions with modern educational programs and methodological developments functions at an insufficient level, which requires an urgent solution.

Key words: *out-of-school education, out-of-school education institution, health culture, formation of health culture, creative associations.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Діяльність закладів позашкільної освіти (ЗПО), які функціонують відповідно до Закону України «Про позашкільну освіту» [2] та інших нормативно-правових актів, спрямована на створення умов для розвитку здібностей та обдарувань вихованців (учнів) і слухачів, саморозвитку і самореалізації особистості, її моральних якостей, формування соціально-громадського досвіду.

У результаті воєнних дій на території України зруйновано та пошкоджено значну кількість закладів освіти, зокрема, позашкільної освіти; частина дітей та учнівської молоді втратили доступ до якісної освіти, були вимушені переміститися у межах країни та за кордон. Воєнні дії зумовили збільшення частки дітей, які мають тимчасові соціоадаптаційні, соціокультурні труднощі, що потребує додаткової уваги [4].

Завданнями освітньої політики держави виступає підвищення суспільного статусу позашкільної освіти дітей, покращення нормативно-правової бази даної сфери; посилення управління ЗПО, збільшення охоплення вихованців закладів позашкільної освіти, у тому числі військово-патріотичним напрямом; оновлення змісту і методики позашкільної освіти на засадах української національної та громадянської ідентичності, формування оборонної свідомості; підготовка та підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗПО в умовах воєнного стану; відновлення освітньої інфраструктури, зміцнення

матеріально-технічної бази закладів позашкільної освіти [3, 4, 5].

Переважна більшість закладів позашкільної освіти продовжують працювати, організовуючи освітній процес, виховання, розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді, забезпечуючи їх змістовне дозвілля та психологічну підтримку. Залежно від безпекової ситуації освітній процес у закладах позашкільної освіти здійснюється за дистанційною та змішаною формами навчання [5].

Об'єктивна реальність, дані досліджень свідчать про те, що *актуальним напрямом* у системі позашкільної освіти є оздоровлення дітей, надання їм психологічної підтримки, створення здорового і безпечно освітнього середовища в закладі позашкільної освіти, формування культури здоров'я вихованців.

Позашкільна освіта оздоровчого та фізкультурно-спортивного напрямів є сприятливою сферою розвитку кожного вихованця як унікальної особистості, оскільки орієнтують на розвиток фізичних здібностей, забезпечують необхідні умови для змістовного відпочинку і дозвілля, занять фізичною культурою і спортом, підготовку спортивного резерву для збірних команд України, набуття навичок здорового способу життя, організацію оздоровлення і формування гігієнічної культури особистості тощо [1, 2].

Збереження та зміцнення здоров'я дітей і молоді визначаються найважливішими завданнями соціальної програми нашої держави, цілі якої

визначені законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», Стратегією розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, указом Президента України «Про національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі» та іншими документами.

Незважаючи на науковий інтерес, теоретичну розробленість багатьох аспектів оздоровчої діяльності, багаторічний досвід її організації в практиці закладів позашкільної освіти, слід зазначити недостатню результативність оздоровчого ефекту в роботі з дітьми під час організації освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Концептуальні засади педагогічної науки про сутність та принципи валеологічної освіти, формування здорового способу життя особистості, культури здоров'я висвітили в своїх роботах такі дослідники, як Т. Бережна, Т. Бойченко, Б. Горашук, Д. Давиденко, О. Дубогай, С. Кондратюк, С. Кириленко, С. Лапаєнко, Н. Максимова, С. Омельченко, В. Оржеховська, С. Свириденко та інші.

Вихованню дітей та підлітків у закладах позашкільної освіти присвячено наукові праці В. Береки, А. Бондар, О. Биковської, В. Вербицького, Т. Кречотіної, О. Просіної, Г. Пустовіта, Н. Савченко, А. Сиротенка, Т. Сущенко; розвитку соціально-активної особистості – праці І. Бега, Н. Калініченко, О. Пехоти, О. Сухомлинської. Освітня діяльність закладів позашкільної освіти в умовах війни є об'єктом досліджень у працях А. Корнієнко, О. Литовченко, В. Мачуського, В. Вербицького та ін.

Проблемі валеологічного виховання, формуванню здорового способу життя школярів у закладах позашкільної освіти присвятили свої дослідження О. Коложна, В. Маринич, О. Сватєв, Я. Сивохоп, Т. Шаповалова та інші.

Проте аналіз теоретичних узагальнень та практичного досвіду діяльності закладів позашкільної освіти виявив суперечності між потенційними можливостями позашкільної освіти та їх обмеженим використанням у формуванні навичок здорового способу життя вихованців; між актуальністю використання в освітньому процесі закладу позашкільної освіти спеціальних методик із формування культури здоров'я вихованців і недостатньою розробленістю та ефективністю їх здійснення на практиці.

На підставі вищесказаного було сформульовано *мету статті*: визначити потенціал і можливості закладів позашкільної освіти у формуванні культури здоров'я школярів, охарактеризувати досвід роботи гуртків фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів закладів позашкільної освіти щодо оздоровлення вихованців.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Позашкільна освіта є невід'ємним складником системи освіти, визначеної Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту».

Систему позашкільної освіти розглядають як сукупність взаємопов'язаних освітніх програм, засобів, методів та процесів, необхідних для розвитку особистості дітей та підлітків. Позашкільна освіта має свої специфічні особливості, а саме: мобільність, варіативність змісту, форм та технологій, добровільність вибору творчої діяльності, доступність та можливості здійснення у різноманітних формах, орієнтація на інклюзивність та безбар'єрність [2, 3].

У сучасних умовах цей тип освітніх закладів відіграє унікальну роль у системі освіти. Вони слугують завданням забезпечення необхідних умов для особистісного розвитку, професійного самовизначення, творчої праці дітей віком від 6 до 18 років, формують загальну культуру, дають змогу організувати змістовне дозвілля. Тому культура здоров'я слугує невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу.

Формування культури здоров'я в закладах позашкільної освіти реалізується через здоров'язбережувальну освіту як безперервний процес навчання, виховання та розвитку учнів, спрямований на розвиток системи науково обґрунтованих знань і практичних умінь, поведінки та діяльності, які забезпечують ціннісне ставлення до здоров'я, реалізацію здорового способу життя, що є змістом діяльності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, які мають здоров'язбережувальну компетентність.

У формуванні культури здоров'я важливу роль мають заняття фізичною культурою та спортом, що спрямовані на розвиток фізичних, естетичних і духовно-моральних якостей особистості; організацію суспільно-корисної діяльності, здорового дозвілля, профілактику захворювань, рекреацію та реабілітацію з використанням рухової активності.

Досягнення мети формування культури здоров'я в ЗПО, на думку дослідників, здійснюється вирішенням таких конкретних завдань:

- вивчення досвіду в розробленні та впровадженні освітніх програм із формування культури здоров'я в закладах позашкільної освіти;
- розроблення диференційованих програм з яскраво вираженою спрямованістю на формування у вихованців (учнів) установки на здоровий спосіб життя і впровадження їх в освітній процес закладу позашкільної освіти (відповідне науково-методичне забезпечення);
- розробка механізму підготовки до здоров'язбережувальної діяльності педагогічних працівників ЗПО;
- залучення батьків вихованців до співпраці [3].

Комплексний підхід у формуванні культури здоров'я вихованців ЗПО здійснюється в гуртках фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів позашкільної освіти. До фізкультурно-спортивного напрямку позашкільної освіти належать гуртки і секції за видами спорту – олімпійськими, неолімпійськими та адаптивними (для дітей і молоді з особливими потребами). До оздоровчого напрямку позашкільної освіти належать гуртки, творчі об'єднання, спрямовані на формування

здорового способу життя, гігієнічної культури, використання рекреаційного потенціалу регіону для організації активного відпочинку вихованців.

Актуальним завдання цього напрямку в сучасних умовах війни є навчання вихованців (учнів, слухачів) правилам збереження здоров'я та життя свого і оточуючих людей, безпеки життєдіяльності. На виконання цього завдання та на допомогу педагогам закладів позашкільної освіти науковими співробітниками лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України – А. Корнієнко, В. Мачуським, В. Вербицьким, розроблено наскрізну навчальну програму з позашкільної освіти оздоровчого напрямку «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій», яка може бути реалізована на заняттях гуртків усіх напрямів позашкільної освіти.

Аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, статистичних даних та матеріалів мережі Інтернет дозволив проаналізувати специфіку організації фізкультурно-оздоровчої роботи в комплексних закладах позашкільної освіти в Україні, визначити особливості діяльності гуртків фізкультурно-спортивного та оздоровчого спрямування та стан програмного їх забезпечення. Так, кількість гуртків фізкультурно-спортивного напрямку в ЗПО України станом на початок 2022 року коливалася від 3,2% до 8,1% від загальної кількості гуртків різних напрямів. Найбільша кількість гуртків фізкультурно-спортивного напрямку в західному регіоні в Рівненській області, найменша в Україні – у Закарпатській області [3].

Гуртки фізкультурно-спортивного напрямку працюють за адаптованими навчальними програмами за видами спорту для ДЮСШ, або використовуються навчальні програми для ДЮСШ за відсутності адаптованих. Частина програм затверджена і рекомендована для використання більш ніж 10 років тому, проте існують навчальні програми з легкої атлетики, волейболу, боксу, кікбоксингу, спортивного орієнтування та інші, які підготовлені з урахуванням реалій сьогодення.

Кількість гуртків оздоровчого напрямку ЗПО становив від 0,5 % до 2,8 %. Це невелика кількість, адже в більшості регіонів вона коливається в межах 0,3 %–0,9 %. Означене передбачає потенціал для відкриття нових гуртків таких напрямів. Найбільша кількість гуртків оздоровчого напрямку в місті Києві. Гуртки оздоровчого напрямку працюють за типовими і адаптованими навчальними програмами. Проте існують програми, які потребують вдосконалення і перегляду, враховуючи сучасні технології. За змістом вирізняються гуртки загальної підготовки, валеології, оздоровчої і коригуючої гімнастики.

Отже, гуртки фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів в закладах позашкільної освіти кількісно і якісно обмежені (перелік гуртків, особливо оздоровчого напрямку, однотипний за різними регіонами України, крім міста Києва). До особливостей організації гуртків фізкультурно-спортивного та оздоровчого напрямів належить їх розподіл за напрямками спорту в закладах освіти. В закладах позашкільної освіти, зазвичай,

розвиваються гуртки з неолімпійських видів спорту і оздоровчого спрямування.

Представимо досвід роботи деяких закладів позашкільної роботи м. Кропивницький, в яких реалізується фізкультурно-оздоровчий і спортивний напрям, є спортивні секції, гуртки.

1. *Комунальний заклад «Центр дитячої та юнацької творчості «Центр-Юність»* – комплексний багатопрофільний заклад, який враховує стратегічні напрямки розвитку позашкільної освіти в Україні, є центром розвитку особистості дітей віком від 4 до 25 років. Головною метою закладу є забезпечення реалізації права громадян на здобуття позашкільної освіти, здійснення навчання та виховання у позаурочний та позашкільний час відповідно до здібностей, нахилів та уподобань дітей та молоді за наступними напрямками: науково-технічний, художньо-естетичний, військово-патріотичний, фізкультурно-спортивний. Одним із завдань є виховання морально і фізично здорового покоління, прищеплення йому навичок і звичок здорового способу життя. У річному плані роботи закладу зазначено необхідність проведення для вихованців профілактичних і просвітницьких заходів щодо протидії наркоманії, пропаганди здорового способу життя. Фізкультурно-спортивний напрям охоплює 4 гуртка (атлетична гімнастика, бейсбол, софтбол, футбол), 13 груп.

2. Одним із напрямів роботи комунального закладу *«Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»* є виховання свідомого ставлення до власного здоров'я та формування здорового способу життя вихованців.

В центрі творчості значна увага приділяється роботі за програмою «Здоровим бути модно!», розроблена та створена «Стежка здоров'я».

Метою програми «Здоровим бути модно!» є формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у школярів та негативного ставлення до шкідливих звичок, підтримка і розвиток національних та родинно-сімейних традицій здорового способу життя та формування культури здоров'я школярів, залучення батьків, учнівської молоді до активної участі у роботі з пропаганди здорового способу життя.

Сучасні школярі все рідше спілкуються з природою, спостерігається процес відгородження дитини від природи, тому у педагогічних працівників закладу виникло бажання змінити середовище, створити стильний вигляд території закладу, який би відповідав певним тенденціям сучасного ландшафтного дизайну. Таким чином, «Стежка здоров'я» сприяє пропаганді валеологічного виховання, профілактиці плоскостопості, поліпшенню функцій серцево-судинної та дихальної систем, підвищенню опірності інфекційним захворюванням, покращенню психо-емоційного стану дітей та залученню їх до здорового способу життя.

«Стежка здоров'я» складається із «стежини дотику» і «саду запахів». Довжина стежини 22 м і ширина 0,5 м, вона ділиться на ділянки від 1м, які мають різне покриття: трав'яний покрив, спили

дерев, шишки, жолуді, крупну та дрібну гальку, каштани, гілки дерев, річковий пісок. Керівники гуртків центру систематично використовують у своїй роботі розвиваючі вправи на «стежині дотику». Діти ходять босоніж по піску, гравію, опалому листі та інших матеріалах, можуть обстежувати предмети руками і таким чином отримують різноманітні сенсорні враження, розвивають критичне мислення, у них формується уявлення про властивість різних матеріалів, оточуючих об'єктів. Вихованці розширюють свої знання про навколишню природу, гармонізують свій внутрішній світ. Діти проходять по стежці босоніж, виконуючи дихальні вправи.

В «саду запахів» висаджені різні рослини фітонциди: хвойні, квіткові, ягідні, ефірно-олійні і вихованці мають можливість ознайомлюватись із різноманітністю пахучих рослин, біологічною функцією запахів, описувати запахи і орієнтуватись в них.

На «Стежці здоров'я» використовується різне обладнання: ігрове, спортивне, що сприяє розвитку і зміцненню м'язів плечового поясу та спини, покращенню постави. Ігри та вправи, які розробили педагогічні працівники центру, вчать вихованців спілкуватися з природою і відчувати гармонію між фізичним та духовним станом.

3. *Комунальний заклад «Станція юних техніків» Кропивницької міської ради.* Метою освітнього процесу в КЗ СЮТ є формування компетентностей особистості у процесі навчання, виховання, розвитку та соціалізації за науково-технічним, художньо-естетичним, туристсько-красознавчим, військово-патріотичним, дослідницько-експериментальним, фізкультурно-спортивним, гуманітарним, еколого-натуралістичним, соціально-реабілітаційним напрямками позашкільної освіти. Одним із завдань освітнього процесу у закладі є виховання здорової, фізично-розвиненої особистості, формування основ знань і навичок здорового способу життя; виховання патріотизму, любові до України, формування національної свідомості і людської гідності. Ці завдання реалізуються під час діяльності гуртків «Козацько-лицарський гарт» і «Сокіл-Джура».

Так, програма гуртка «Козацько-лицарський гарт» спрямована на використання елементів козацької педагогіки, досвіду наших предків по вихованню підростаючого покоління, виконання законів кодексу «лицарської честі», який передбачає цілеспрямований розвиток власних фізичних і духовних сил, волі, можливостей свого організму. Учні ознайомлюються з визначними подіями з історії рідного краю, вивчають історію запорізького козацтва, займаються туристсько-красознавчою роботою, відродженням військово-спортивного мистецтва козаків та народних мистецьких традицій.

4. *Комунальний заклад Центр науково-технічної творчості «Каскад» Кропивницької міської ради.* Одним із завдань, на якому зосереджує увагу педагогічний колектив – формування у вихованців позитивної мотивації та навичок здорового способу життя, виховання свідомого ставлення учнів до свого здоров'я, попередження й усунення шкідливих звичок.

У закладі працюють гуртки «Автоконструювання та автоспорт», «Мотоконструювання та мотоспорт», «Початкове технічне моделювання».

Важливим напрямком діяльності КЗЦНТТ «Каскад» є організаційно-масова робота. Метою усіх заходів є організація змістовного дозвілля учнівської молоді, стимулювання творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, задоволення потреб дітей та юнацтва в творчій самореалізації, популяризація науково-технічної творчості та технічних видів спорту.

КЗЦНТТ «Каскад» організовує та проводить на своїй базі спортивно-розважальні шоу, змагання з автототоспорту, конкурси в яких завжди беруть участь дуже багато дітей та дорослих нашого міста і області. Вихованці закладу постійно беруть участь у міських заходах, виставках дитячої творчості, змаганнях з автототоспорту, що проводяться в інших містах України.

Також у м. Кропивницький працюють заклади позашкільної освіти фізкультурно-спортивного напрямку, в яких діють різні спортивні секції і діти мають можливість розвивати свої здібності і таланти (табл.1).

Таблиця 1.

Дитячо-юнацькі спортивні заклади міста Кропивницького

№ з/п	Назва закладу	Види спорту
1.	Комунальний заклад «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа №1 Кропивницької міської ради»	бокс, велоспорт, гирьовий спорт, легка атлетика (інваспорт), плавання (інваспорт), скелелазіння
2.	Комунальний заклад «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа №2 Кропивницької міської ради»	футбол, гандбол, легка атлетика, пауерліфтинг, таеквондо (ІТФ)
3.	Комунальний заклад «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа № 3 Кропивницької міської ради»	гімнастика художня, теніс настільний, дзюдо, самбо, боротьба греко-римська, волейбол, волейбол пляжний, стрільба кульова, стрільба кульова (інваспорт)
4.	Комунальний заклад «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа № 4 Кропивницької міської ради»	баскетбол, кікбоксинг, більярдний спорт, кіокушинкай карате

5.	Комунальний заклад «Кіровоградська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву «Надія»	гімнастика спортивна, плавання, важка атлетика
6.	Комунальний заклад «Обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву – 2»	бейсбол, бокс, легка атлетика, софтбол, футбол
7.	Обласна комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Ніка»	дзюдо, гімнастика художня
8.	Комунальний заклад «Реабілітаційна дитячо-юнацька спортивна школа інвалідів «Інваспорт»	боротьба греко-римська, волейбол, баскетбол, плавання, легка атлетика, теніс настільний, шахи
9.	Комунальний заклад «Кіровоградська обласна школа вищої спортивної майстерності»	бейсбол, бокс, софтбол, важка атлетика, велоспорт, гімнастика спортивна, стрільба кульова, легка атлетика, веслування

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Одним із актуальних напрямів у системі позашкільної освіти є оздоровлення дітей, формування культури здоров'я вихованців, створення здорового і безпечного освітнього середовища в закладі позашкільної освіти.

Комплексний підхід у формуванні культури здоров'я вихованців ЗПО здійснюється в творчих об'єднаннях (гуртках) фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів позашкільної освіти.

Для вдосконалення організації фізкультурно-оздоровчої роботи закладів позашкільної освіти у різних регіонах України, і зокрема у м. Кропивницький, актуальним є розширення мережі різних творчих об'єднань фізкультурно-спортивного і оздоровчого напрямів, розвиток яких потребує уваги, є затребуваним дітьми та молоддю, їхніми батьками. Проте забезпечення педагогів ЗПО сучасними навчальними програмами і методичними розробками функціонує на недостатньому рівні, що потребує невідкладного вирішення.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці навчальних програм з позашкільної освіти оздоровчого напрямку і методичних рекомендацій до них.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бондар А., Тomanek М. Менеджмент позашкільних навчальних закладів фізкультурно-спортивного напрямку: монографія. Бидгощ: Товариство наукової мережі спортивного права, 2018. 156 с.
2. Закон України. «Про позашкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
3. Крєкотина Т., Перепелиця Н., Сидоренко Н. Позашкільна освіта: теоретичні і практичні аспекти розвитку: у 3 кн. Кн. 3. 2023. 272 с.
4. Литовченко О. Заклади позашкільної освіти України в умовах війни: освітня, просвітницька, громадська діяльність. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. праць. Вип. 26. Кн. 1. 2022. С. 213-225. URL: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-213-225>
5. Рекомендації щодо організації освітньої діяльності закладів позашкільної освіти за основними напрямками у 2023/2024 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnoyi-diyalnosti-v-zakladah-pozashkilnoyi-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci>

REFERENCES

1. Bondar, A., Tomanek, M. (2018). *Management pozashkilnykh navchalnykh zakladiv fizkulturno-sportyvnoho napriamu* [Management extracurricular educational institutions of physical culture and sports]: monohrafiia. Bydoshch: Tovarystvo naukovoї mrezhi sportyvnoho prava, 156 s. [in Ukrainian]
2. Zakon Ukrainy «Pro pozashkilnu osvitu» [Law of Ukraine «About extracurricular education»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
3. Krekotina, T., Perepelytsia, N., Sydorenko, N. (2023). *Pozashkilna osvita: teoretychni i praktychni aspekty rozvytku* [Extracurricular education: theoretical and practical aspects of development] : u 3 kn. Kn. 3. 272 s. [in Ukrainian]
4. Lytovchenko, O. (2022). *Zaklady pozashkilnoi osvity Ukrainy v umovakh viiny: osvitalia, prosvitnytska, hromadska diialnist* [Out-of-school education institutions of Ukraine in the conditions of war: educational, educational, public activities]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*: zb. nauk. prats. Vyp. 26. Kn. 1. S. 213–225. [in Ukrainian]
5. *Rekomendatsii shchodo orhanizatsii osvitnoi diialnosti zakladiv pozashkilnoi osvity za osnovnymy napriamamy u 2023/2024 navchalnomu rotsi* [Recommendations regarding the organization of educational activities of out-of-school education institutions in the main directions in the 2023/2024 academic year]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnoyi-diyalnosti-v-zakladah-pozashkilnoyi-osviti-u-20232024-navchalnomu-roci> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЯЗЛОВЕЦЬКА Оксана Валентинівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання і рекреаційно-оздоровчої роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: здоров'язберігаюча педагогіка, оздоровчий фітнес.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

IAZLOVETSKA Oksana Valentynivna – Candidate of Pedagogical Sciences, associate Professor, associate Professor of the Department of physical education and recreational and health work of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: health-preserving pedagogy, health fitness.

Стаття надійшла до редакції 18.01.2024 р.